

Kostolovych T. V. Methods of professional communicative competence formation of students of philology in the process of studying phonetics and orthoepy of Ukrainian language

The article is devoted to the urgent linguistic and didactic problem – the use of teaching methods in professional communicative competence formation of students-philologists in the process of studying phonetics and orthoepy of Ukrainian language. It is determined and described the dependence of making choice of methods on didactic goal, character of educational material, lessons type in high school, structural and content peculiarities of communicative competence. Based on the analysis of the literature on the problem an attempt of methods grouping by the lesson type was done with the emphasis on independent students' work, that is one of the main means of students' professional formation at the present stage of high education reformation. The main principles of the article are illustrated with concrete examples. It is proved that didactic material, that is the most appropriate to the essence of communicative competence, is the text, work at which allows to form linguistic, speech, social and cultural, activity and professional components of communicative competence. The application of methods of work with the text and students training out of class is illustrated. The perspective directions of the system of teaching methods improvement, their adaptation to modern demands are outlined.

Key words: *method, methods classifications, professional communicative competence, device, work with the text, situational method, linguistic and pedagogical tasks.*

УДК 811.161.2:81'373:378–054.6

Костюшко В. І.

**ЛІНГВІСТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ В ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
ЛЕКСИКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

У статті проаналізовано сучасні лінгвістичні теорії, концепції та підходи, що становлять лінгвістичну основу процесу формування в іноземних студентів лексикологічної компетентності під час навчання української мови, а також уточнено лексикологічні поняття, що є ключовими у ньому. Визначено, що лексикологічні поняття – це лінгвістичні концепти як навчальні одиниці, що характеризують лексичну систему української мови.

Доведено, що викладачеві під час навчання студентів-іноземців української мови слід урахувати відомості лінгвістичної науки про слово як основу одиницю мови, що виконує різні функції, головна з яких – номінативна. Слово реалізує звуковий, семантичний і граматичний аспекти мови, воно є носієм різноманітних лексичних значень, що розкриваються в контексті, залежать від синтаксичної ролі, фразеологічної зв'язності, сполучуваності з іншими словами.

Ключові слова: *лінгводидактика, українська мова як іноземна, методика навчання лексики української мови як іноземної, лексикологічна компетентність, лінгвістичні теорії, лексикологія, лексикологічні поняття.*

Одним із важливих теоретичних питань методики навчання української мови як іноземної є значення сучасних мовознавчих теорій у визначенні її лінгвістичних основ.

Праці світових і вітчизняних учених кінця ХХ – початку ХХІ ст. свідчать про нові лінгвістичні теорії й концепції, що склалися в сучасному мовознавстві. До таких учень А. Загнітко зараховує асоціативну граматику, генеративну лінгвістику, лінгвістику тексту, теорії референції, теорію мовленнєвих актів, прагматику, теорію психолінгвістики, ідеографічну лінгвістику, когнітивну лінгвістику, герменевтику, семіотику, соціолінгвістику [4].

В українській лінгводидактичній науці є спроба визначення лінгвістичних основ методики викладання граматики української мови як іноземної [6], однак поза увагою вчених і досі залишаються лінгвістичні засади процесу формування українськомовної лексикологічної компетентності інокомунікантів.

У аналітичному огляді теорій ХХ – ХХІ ст. про взаємозв'язок мови, культури і мислення, Л. Даниленко ключовими називає вчення В. Гумбольдта про дух народу і внутрішню форму мови як вираження індивідуального, самобутнього світосприйняття; теорію внутрішньої форми слова, концепцію ближчого значення слова О. Потебні; теорію мовної картини світу неогумбольдтіанства; студії з лінгвокраїнознавства Є. Верещагіна і В. Костомарова; російську школу етнолінгвістики М. Толстого; когнітивну лінгвістику Р. Дірвена [3].

Як зазначає О. Павленко, у лінгвістиці вивчення мови здійснюється з різних позицій: функційної (мова як засіб спілкування (Г. Колшановський)); структурної (мова як сукупність певних одиниць і правил використання цих одиниць (А. Мейє)); соціальної (мова як результат соціальної, колективної навички «створення» одиниць із звукової матерії шляхом сполучення деяких звуків з деяким смислом (Ф. де Сосюр, В. Гумбольдт, Б. де Куртене)); семіотичної (мова як система знаків, наділена властивістю позначати щось, існуючи власне поза ними (Ю. Степанов, П. Фортунатов)); інформаційної (мова як код, за допомогою якого кодують семантичну інформацію (К. Шенон)) [8].

Мета статті – проаналізувати згадані вище мовознавчі теорії, концепції та підходи, щоб з'ясувати лінгвістичні основи процесу формування українськомовної лексикологічної компетентності іноземних студентів, а також уточнити лексикологічні поняття, що є ключовими в ньому.

На сучасному етапі розвитку лінгводидактична наука враховує досягнення **генеративної (породжувальної) граматики**, що за своєю суттю є теорією засвоєння мови. Засновник її, Н. Хомський, вважає здібність володіти мовою (мовну компетенцію) однією із особливостей людського мозку, що визначає людину як біологічний вид [5].

Ключовою в лінгводидактиці є **теорія мовленнєвих актів** (засновник Дж. Остін), у полі дослідження якої знаходяться так звані «комунікативні невдачі». У контексті методики навчання української мови як іноземної вартими уваги є причини таких невдач, серед яких різниця в картинах внутрішнього світу співрозмовників (інокомуніканти є представниками різних країн, культур, релігій), наслідком чого є різна оцінка певних явищ, а також ігнорування студентами-іноземцями прагматичного компонента в семантиці українських слів.

Методика навчання іноземної мови загалом та її лексичного рівня зокрема враховує досягнення **теорії референції** (бере початок у давньокитайській філософії – школі імен, у німецькій лінгвістичній концепції «Слова і речі»). Під референцією розуміють відношення актуалізованих іменних висловів до реального або уявного світу, а під референтом – об'єкт, на який цей вислів указує. Відношення імені до реалії фігурує у тривимірній структурі «семантичного трикутника» (рис. 1).

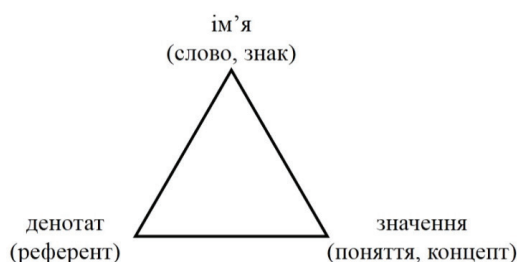

Рис. 1. «Семантичний трикутник»

Під час засвоєння українськомовної лексики в іноземців інколи виникають труднощі, спричинені міжмовною омонімією. Наприклад, англomовний інокомуніканти, натрапляючи на українське слово магазин, навряд чи одразу зрозуміє, про що ведеться мова, оскільки в образній і семантичній пам'яті іноземного студента це слово позначає іншу реалію і відповідно має інше значення (рис. 2).

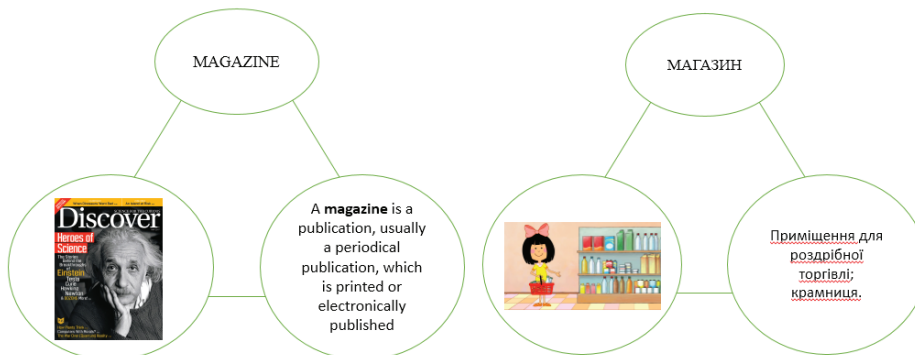

Рис. 2. Міжмовна омонімія як одна з причин виникнення труднощів під час засвоєння українськомовної лексики

Слова мають сенс, який забезпечує зв'язок мови з мисленням, а референція – зв'язок мови з об'єктивною дійсністю. Урахування цього зумовило виникнення в лінгвістиці **теорії значення**. На відміну від теорії референції, що вивчає зв'язки мови з об'єктивною дійсністю, теорія значення досліджує смисли мовних одиниць, способи їх комбінування і відносини між ними, тобто мову поза вживанням її [4].

Методика навчання лексикології української мови як іноземної відбиває також досягнення **функційної лінгвістики** (А. Мартіне, М. Мамудян, Ж. Мунен, Е. Бюйсанс, Дж. Харві та ін.), що передбачає аналіз функційної природи мовних одиниць та й мови загалом. Ця теорія акцентує увагу на призначенні мовної одиниці.

У контексті нашого дослідження важливою є праця Ф. Бацевича і Т. Космеди «Очерки по функциональной лексикологии» [1], що проголошує функційний (активний, а значить і комунікативний) підхід до мовних одиниць і включення їх до мовленнєвої діяльності інокомуніканта. Це означає, що добирання лексем іноземними студентами пов'язане з предметним світом і когнітивною діяльністю їх, конкретними умовами ситуації спілкування, координатами її (хто і з ким спілкується, мета, місце і час спілкування, тема і основна думка висловлювання), а також з місцем лексем в конкретній мовній системі.

У функційному мовознавстві дослідження може проводитися у двох напрямках: від функцій до засобів їх реалізації і від засобів до їх функцій. Перший підхід є основним, бо мовець під час комунікації відшукує те, як саме висло-

вити певну думку. Це твердження є стрижневим у навчанні української мови як іноземної, оскільки головним для інокомуніканта є питання про те, як можна передати певний зміст. Проте й другий підхід має вагоме значення, особливо коли застосовується разом із першим. Подвійний підхід у функційній лінгвістиці виправданий тим, що певна функція може реалізуватися різними мовними засобами, а один і той самий засіб може виконувати різні функції.

Методика навчання лексикології української мови як іноземної враховує також теоретичні здобутки *когнітивної лінгвістики* (Дж. Міллер). Когнітивний підхід передбачає пізнання через мову, у центрі дослідження стоїть людина, а мовна здатність є частиною людської когнітивної діяльності. Об'єктом дослідження лінгвокогнітивістики є вербалізовані знання про світ, тобто концепти, у яких представлено суб'єктивний образ об'єктивної дійсності. Вивчення вербалізованих знань відбувається за допомогою різних методик концептуального аналізу, що є логічним продовженням семантичного аналізу. Обидва види аналізу спрямовані на дослідження значення. Якщо для семантичного аналізу достатнім є виявлення семантичних компонентів, які сприяють адекватному тлумаченню знака, то кінцевою метою концептуального аналізу стає побудова концептуальної моделі того інформаційного фрагмента, який фіксується знаком.

Лінгвістичною основою організації роботи з формування уявлення про слово, словникового запасу є лексикологія. Традиційно лексикологію розуміють як науку, що вивчає лексичні мовні засоби (словниковий склад мови). Предметом дослідження лексикології як науки є:

- 1) лексична семантика: відношення лексичного значення і поняття, структура лексичного значення, семантична структура слова;
- 2) системні відношення між словами як лексико-семантичними одиницями: синонімічні, антонімічні, омонімічні, паронімічні, гіперо-гіпонімічні, партитивні та ін.;
- 3) словниковий склад конкретної мови: походження і становлення словникового складу, зміни в ньому у процесі розвитку мови, взаємодія з іншими мовами на лексико-семантичному рівні;
- 4) стилістичні аспекти лексичних одиниць: загальнономовна стилістична диференціація лексики (загальнонародна і незагальнонародна лексика), функційно-стилістична диференціація лексики, художньо-естетичне використання різноманітних семантичних та формальних особливостей слів;
- 5) терміни: особливості утворення термінів, уніфікування термінології певної галузі, мовні і позамовні чинники формування термінологічних систем та ін.

Зауважимо, що лексикологію як самостійний розділ науки про мову студенти-іноземці не вивчають. Методика навчання української мови як іноземної має здебільшого практичне спрямування, тому засвоєння лексикологічної теорії, формування лексичних умінь і навичок підпорядковані завданням мовленнєвого розвитку інокомунікантів.

С. Омельчук зазначає, що в методиці навчання мови виділяють три аспекти: відбір основних мовних понять; визначення ступеня повноти засвоєння їх; розроблення методики формування мовних понять [7].

У процесі навчання української мови у вищій студенти-іноземці повинні засвоїти велику кількість мовних понять (фонетичних, лексичних, правописних, граматичних тощо). Лексикологічними поняттями називаємо лінгвістичні концепти як навчальні одиниці, що характеризують лексичну систему української мови.

Проаналізувавши Єдину типову навчальну програму з української мови для студентів-іноземців [9], можна констатувати, що перелік лексикологічних понять, які повинні засвоїти інокомуніканти, вивчаючи українську мову у вищому навчальному закладі, відсутній. Проте аналіз шкільних програм з української мови як рідної [10], так і державної [11] дав змогу виявити знаннєвий складник очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів під час вивчення розділу «Лексикологія».

Беручи за основу проаналізоване, класифікуємо лексикологічні поняття, які повинні засвоїти інокомуніканти, вивчаючи українську мову у вищому навчальному закладі, за такими групами:

- 1) Лексичні одиниці: *слово* як самостійна смислова одиниця, що розглядається в мовознавстві в усій сукупності своїх форм і значень;
- 2) Лексичне значення: *лексичне значення слова, однозначні / багатозначні слова, пряме / переносне значення слова.*
- 3) Групи слів за значенням: *синоніми, антоніми, омоніми, пароніми.*
- 4) Групи слів за походженням: *власне українські й запозичені (іношомовного походження) слова.*
- 5) Групи слів за вживанням: *активна лексика й пасивна лексика української мови (застарілі слова (архаїзми й історизми), неологізми); загальнономовні й стилістично забарвлені слова, діалектизми, професійні слова й терміни, просторічні слова.*
- 6) Типи словників: *тлумачний, перекладний, словник іношомовних слів, словники антонімів, синонімів, омонімів, паронімів.*
- 7) Лексична помилка: *лексична помилка та види її (тавтологія, калькування).*

Логіка наукового пошуку з методики формування лексикологічної компетентності іноземних студентів під час навчання української мови зумовила необхідність поділу мовних понять із лексикології на основні (ключові) і факультативні. До ключових зараховуємо *слово, лексичне значення слова, однозначні / багатозначні слова, пряме / переносне значення слова, синоніми, антоніми, омоніми, пароніми, типи словників.*

Вартим уваги в контексті нашого дослідження є питання про доцільність розгляду *фразеологізмів* під час навчання інокомунікантів лексичної системи української мови. У шкільній практиці навчання української

мови як рідної під час вивчення розділу «Фразеологія» є логічним продовженням вивчення розділу «Лексикологія» [10], тоді як учні, для яких українська не є рідною, вивчають фразеологізми в розділі «Лексика. Фразеологія. Елементи стилістики» [11]. Науковці (Н. Бабич, З. Бакум, В. Бойко, Є. Верещагін, В. Гак, Л. Даниленко, В. Костомаров, А. Семотюк, В. Ужченко, Д. Ужченко) погоджуються з тим, що найбільш яскраво відмінності в соціокультурному середовищі віддзеркалено в мові, а саме на лексико-семантичному рівні, ядром якого вважають фразеологізми [2]. Останні найбільш чітко і прозоро віддзеркалюють національно-культурну семантику, вказують на невідповідність культурних і мовних картин світу, втілених у лексиці різних мов.

З одного боку, насиченість фразеологізмів лінгвокраїнознавчою інформацією зацікавлює іноземну аудиторію, урізноманітнює навчальний матеріал, спонукає до пізнання історії та культури країни, мова якої вивчається, з іншого боку, часткова еквівалентність або безеквівалентність фразеологічних одиниць під час перекладання створює нездоланні бар'єри адекватного сприйняття інформації.

Яскравим прикладом цього є досвід організації практичної роботи з української мови для іноземних студентів. Як зазначає Н. Чабан, під час описування зовнішності людини для африканців незрозумілими є фразеологічні звороти й лексика щодо рум'яної шкіри, білявого волосся, блакитного кольору очей тощо, у завданнях для азербайджанців слід уникати релігійних суперечностей між традиціями ісламу й християнства [12].

Лексико-семантичний рівень відкриває прихований зміст мови, яка вивчається (за допомогою слів, виразів, зворотів передається культурний світ народу, комунікант збагачується країнознавчими знаннями), а також розбіжності в семантичному наповненні мовних форм спонукають до зіставлення рідної та нерідної мов, занурюють суб'єкта в пізнання власної мови, її історії, культурного розвитку. Вивчення фразеологізмів змушує витратити час та енергію на засвоєння не лише плану вираження певного мовного явища, а й плану змісту, тобто викладачеві доведеться формувати у свідомості інокомунікантів поняття про нові предмети і явища, що не мають аналогів ні в їхній рідній культурі, ні в рідній мові.

Отже, процес формування українськомовної лексикологічної компетентності студентів-іноземців стає ефективним, якщо ґрунтується на міцній теоретичній основі – сучасних лінгвістичних теоріях і концепціях, що дає змогу розкрити інокомунікантам суть мовних понять. Викладачеві слід урахувувати відомості лінгвістичної науки про слово як основну одиницю мови, що виконує різні функції, головна з яких – номінативна. Слово реалізує звуковий, семантичний і граматичний аспекти мови, воно є носієм різноманітних лексичних значень, що розкриваються в контексті, залежать від синтаксичної ролі, фразеологічної зв'язності, сполучуваності з іншими словами.

Використана література:

1. Бацевич Ф. Очерки по функциональной лексикологии [Текст] / Ф. Бацевич, Т. Космеда. – Львов : Світ, 1997. – 392 с.
2. Греб М. Теоретико-методичні засади навчання лексикології та фразеології майбутніх учителів початкових класів [Текст] : автор. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (українська мова)» / М. Греб. – Київ, 2017. – 45 с.
3. Даниленко Л. Лінгвістика ХХ – початку ХХІ ст. у пошуках цілісної теорії взаємозв'язку мови, культури і мислення / Л. Даниленко // Мовознавство. – 2009. – № 5. – С. 3–11.
4. Загнітко А. Сучасні лінгвістичні теорії : монографія. / А. Загнітко. Вид. 2-ге, випр. і доп. – Донецьк : ДонНУ, 2007. – 219 с.
5. Кочерган М. Загальне мовознавство : підручник / М. Кочерган. – Київ : ВЦ «Академія», 1999. – 288 с.
6. Мацюк З. Лінгвістичні основи методики викладання граматики української мови як іноземної / З. Мацюк // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Львів, 2007. – Вип. 2. – С. 31–39.
7. Омельчук С. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу : теорія і практика : монографія / С. Омельчук. – Київ : Генеза, 2014. – 368 с.
8. Павленко О. Комунікативний метод у процесі мовної пропедевтичної підготовки іноземних слухачів у технічних ВНЗ України [Текст] / О. Павленко // Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів : тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції. – Харків : ХНАДУ, 6-7 жовтня 2016 р. – С. 102–105.
9. Єдина типова навчальна програма з української мови для студентів-іноземців основних факультетів нефілологічного профілю вищих навчальних закладів України III–IV рівнів акредитації [Текст] / уклад. Л. Дзюбенко, С. Філіпчук, Т. Шевчук. – Київ, 2008. – 47 с.
10. Українська мова. 5–9 класи [Текст] : програма для загальноосвітніх навчальних закладів. – 2017. – 93 с.
11. Українська мова. 5–9 класи [Текст] : програма для загальноосвітніх навчальних закладів з російською мовою навчання / уклад. Н. Бондаренко, А. Ярмолюк, О. Савченко. – 2017. – 60 с.
12. Чабан Н. Досвід організації практичної роботи з української мови для іноземних студентів / Н. Чабан // Філологічні студії. – 2017. – Вип. 16. – С. 487–496.

References:

1. Batsevych F. S., Kosmeda T. A. (1997) Ocherky po funktsyonalnoi leksykologiyi [Essays on functional lexicology]. Lvov : Svit, 392 (rus).
2. Hreb M. M. (2017) Teoretyko-metodychni zasady navchannia leksykologhii ta frazeolohii maibutnykh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Theoretical and methodological foundations for teaching Lexicology and Phraseology to future primary school teachers : extended abstract of Doctor's thesis]. – Kyiv, 45 [in Ukrainian].
3. Danylenko L. I. (2009) Lnhvistyka XX – pochatku XXI st. u poshukakh tsilisnoi teorii vzaiemozv'язku movy, kultury i myslennia [Linguistics of the XXth – beginning of the XXI century in search of a holistic theory of the interrelation of language, culture and thinking]. Movoznavstvo, 5, 3–11 [in Ukrainian].
4. Zahnitko A. P. (2007) Suchasni lnhvistychni teorii [Modern linguistic theories]. Donetsk: DonNU, 219 [in Ukrainian].
5. Kocherhan M. P. (1999) Zahalne movoznavstvo [General linguistics]. Kyiv : Akademiia, 288 [in Ukrainian].

6. Matsiuk Z. (2007) Linhvistychni osnovy metodyky vykladannia hramatyky ukrainskoi movy yak inozemnoi [Linguistic fundamentals for methodology of teaching the ukrainian grammar as a foreign one]. Theory and Practice of Teaching Ukrainian as a Foreign Language, 2, 31–39 [in Ukrainian].
7. Omelchuk S. (2014) Navchannia morfolohii ukrainskoi movy na zasadakh doslidnytskoho pidkhodu : teoriia i praktyka [Teaching Ukrainian Morphology in Aspect of Research Based Approach : Theory and Practice]. Kyiv : Heneza, 368 [in Ukrainian].
8. Pavlenko O. M. (2016) Komunikatyvnyi metod u protsesi movnoi propedevtychnoi pidhotovky inozemnykh slukhachiv u tekhnichnykh VNZ Ukrainy [Communicative method in the process of linguistic propaedeutic training of foreign students in technical higher educational institutions of Ukraine : Proceedings of the International Conference]. Kharkiv : KhNADU, 102–105 [in Ukrainian].
9. Prohrama (2008) Yedyna typova navchalna prohrama z ukrainskoi movy dlia studentiv-inozemtsiv osnovnykh fakultetiv nefilolohichnoho profilu vyshchykh navchalnykh zakladiv Ukrainy III–IV rivniv akredytatsii [The only typical Ukrainian language curriculum for non-philological foreign students of the main faculties of Ukrainian higher educational institutions of III-IV accreditation levels]. L. I. Dziubenko, S. S. Filipchuk, T. I. Shevchuk (Ed.). – Kyiv, 47 [in Ukrainian].
10. Prohrama (2017) Ukrainska mova. 5–9 klasy [The Ukrainian language. 5-9 Grades : prohrama dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv]. 93 [in Ukrainian].
11. Prohrama (2017) Ukrainska mova. 5–9 klasy [The Ukrainian language. 5-9 Grades : prohrama dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv z rosiiskoiu movoiu navchannia]. N. V. Bondarenko, A. V. Yarmoliuk, O. V. Savchenko (Ed.). 60 [in Ukrainian].
12. Chaban N. (2017) Dosvid orhanizatsii praktychnoi roboty z ukrainskoi movy dlia inozemnykh studentiv [Experience in organizing practical work in Ukrainian for foreign students]. Filolohichni studii, 16. 487–496 [in Ukrainian].

Костюшко В. И. Лингвистические основы формирования в иностранных студентов лексикологической компетентности в процессе обучения украинскому языку

В статье проанализированы современные лингвистические теории, концепции и подходы, составляющие лингвистическую основу процесса формирования у иностранных студентов лексикологической компетентности при обучении украинскому языку, а также уточнены лексикологические понятия, которые являются ключевыми в нем. Определено, что лексикологические понятия – это лингвистические концепты как учебные единицы, характеризующие лексическую систему украинского языка. Доказано, что при обучении студентов-иностранцев украинскому языку преподавателю следует учитывать сведения лингвистической науки о слове как основной единице языка, которая выполняет различные функции, главной из которых является номинативная. Слово реализует звуковой, семантический и грамматический аспекты языка, является носителем различных лексических значений, которые раскрываются в контексте, зависят от синтаксической роли, фразеологической связности, сочетаемости с другими словами.

Ключевые слова: лингводидактики, украинский язык как иностранный, методика обучения лексики украинского языка как иностранного, лексикологическая компетентность, лингвистические теории, лексикология, лексикологические понятия.

Kostiushko V. I. Linguistic bases of foreign students' lexicological competence formation in the process of the Ukrainian language teaching

The article analyzes the modern linguistic theories, concepts and approaches that make up the linguistic basis of the foreign students' lexicological competence formation during the process of Ukrainian language teaching, and specifies key lexical concepts in it. It is determined that lexical concepts are linguistic concepts as educational units that characterize Ukrainian lexical system. It is proved that during this process the teacher should take into account the information of the linguistic science about the word as the basic unit of speech, which performs various functions, the main of which is nominative. The word implements phonic, semantic, and grammatical aspects of language; it is the bearer of different lexical meanings that are revealed in the context, depend on the syntactic role, phraseological connectivity, and compatibility with other words.

Key words: language teaching methodology, Ukrainian as a foreign language, methodology of teaching Ukrainian vocabulary as a foreign one, lexicological competence, linguistic theories, lexicology, lexicological concepts.

УДК 378:373.3:371.13

Котубей В. Ф.

**ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ**

На основі аналізу сучасних досліджень і публікацій, визначено та обґрунтовано поняття «професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів»; окреслено основні напрями професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів в умовах гуманітарно-педагогічного коледжу (загальнопедагогічна, професійно-особистісна, гуманітарна, культурологічна). Представлено змістовну характеристику підготовки вчителів початкової школи на сучасному етапі. Висвітлено основні психолого-педагогічні ідеї щодо вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. Визначено вектор професійно-особистісного розвитку майбутніх педагогів початкової школи в трьох аспектах: теоретичному, практичному й особистісному.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні вчителі початкових класів, гуманітарно-педагогічний коледж, загальнопедагогічна, професійно-особистісна, гуманітарна, культурологічна спрямованість професійної підготовки.